

فصل ششم

شکوفایی استان فارس

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

درس چهاردهم دستاوردهای انقلاب اسلامی

شکل ۱-۶- توسعه صنعتی

شکل ۲-۶- توسعه کشاورزی

شکل ۳-۶- حمل و نقل و ارتباطات

مقدمه

استان فارس همواره به عنوان یکی از بنیان‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی میهن عزیزمان ایران بوده است. این استان با داشتن آب و هوای متنوع، سرزمین پهناور و منابع آبی مناسب از گذشته اهمیت داشته است. وجود مردمانی با ذوق، مهربان و نجیب این خطه از کشورمان را به مهد ادب و فرهنگ و هنر تبدیل کرده است. این سرزمین زادگاه و پرورش‌دهنده انسان‌هایی بوده است که هر کدام برای اعتبار تاریخ یک ملت گواه و شاهد کافی است و افتخاری جاودانه را به ایران و فارس نشینان بخشیده است.

در سال‌های اخیر هزاران شهید، مفقود و جانباز از این خطه به اسلام و ایران تقدیم شده است. مردان بزرگی که با جانفشانی و از خودگذشتگی برای حفظ نام و آبروی ایران جنگیدند.

اکنون با گذشت ۳۰ سال از عمر پربرکت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، با وجود تمام مشکلات و توطئه‌های استکبار جهانی توسعه همه‌جانبه‌ای در مناطق شهری و روستایی استان فارس انجام شده است که در این فصل با بخش‌هایی از این خدمات آشنا می‌شوید.

کشاورزی

استان فارس به استانی شهرت دارد که با کشاورزی مأنوس است و در بیشتر زمین‌های زراعتی بی‌رقیب مانده است. از این رو، می‌توان گفت: بزرگ‌ترین دستاورد انقلاب در استان فارس توسعه و ترویج کشاورزی و تأمین بخش قابل توجهی از غذای مردم کشور در این استان است.

گستره فعالیت در حوزه کشاورزی فارس دربرگیرنده شاخه‌های متنوع از جمله تولیدات زراعی - باغی، دامی و شیلات است.

برای مطالعه

جدول ۱-۶- وضعیت و جایگاه کشاورزی در استان فارس

ردیف	نام محصول	میزان تولید به تن	درصد سهم استان نسبت به کل کشور	رتبه استان در کشور
۱	گندم	۲۰۶۵۸۰۷	۱۴/۴	اول
۲	جو	۱۹۹۷۹۶	۷	سوم
۳	برنج	۲۵۷۳۱۹	۹/۴	سوم
۴	ذرت دانه‌ای	۶۵۳۳۶۲	۳۲/۷	اول
۵	پنبه	۳۵۴۱۲	۹/۴	سوم
۶	چغندر قند	۷۰۵۵۰۹	۱۴/۴	سوم
۷	دانه‌های روغنی	۲۳۰۲۳	۱۹/۵	اول
۸	سیب‌زمینی	۲۳۵۲۳۷	۴/۹	سوم
۹	پیاز	۱۶۷۴۳۴	۹/۵	سوم
۱۰	گوجه‌فرنگی	۸۶۳۴۹۶	۱۸/۱	اول
۱۱	محصولات جالیزی	۵۴۹۰۵۶	۷/۵	دوم
۱۲	نباتات علوفه‌ای	۱۰۰۴۳۱۱	۷/۶	دوم

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

وضعیت و جایگاه بعضی از محصولات در استان فارس

شکل ۷-۶- بادام (اول)

شکل ۶-۶- انجیر (اول)

شکل ۵-۶- انگور دیم (اول)

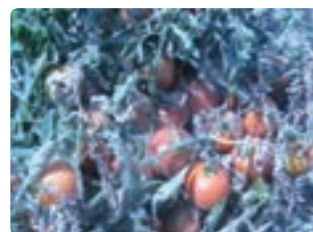
شکل ۴-۶- انار (اول)

شکل ۱۱-۶- زیتون (اول)

شکل ۱۰-۶- گل محمدی (اول)

شکل ۹-۶- گوجه‌فرنگی (اول)

شکل ۸-۶- ذرت دانه‌ای (اول)

شکل ۱۵-۶- خرما (دوم)

شکل ۱۴-۶- گردو (دوم)

شکل ۱۳-۶- ماهی سرد آبی (اول)

شکل ۱۲-۶- حبوبات آبی (اول)

شکل ۱۸-۶- چغندر قند (سوم)

شکل ۱۷-۶- مرکبات (دوم)

شکل ۱۶-۶- شلتوک (دوم)

گرچه استان فارس طی ۲۱ سال گذشته رکورددار تولید گندم در ایران بوده است؛ اما به باور برخی کارشناسان با توجه به پدیده خشکسالی و کاهش ذخایر منابع آب زیرزمینی توجه مجدد به انتخاب و جایگزینی محصولات ارزشمند و با صرفه تر ضروری به نظر می‌رسد.

پوشش

- آیا می‌توانید عمده‌ترین محصولات کشاورزی و باغی در شهرستان خود را نام ببرید؟
- امروزه کدام محصولات کشاورزی استان در بازارهای جهانی ارزش بیشتری دارد؟

دامپروری و دامداری

شکل ۲۰-۶- گاوداری صنعتی

شکل ۱۹-۶- گاوداری صنعتی

علاوه بر فعالیتهای زراعی و باغی در زمینه دامپروری و تولیدات دامی و پرورش آبزیان و ماهیان پرورشی روستائیان و عشایر فارس توانسته‌اند سهم عمده‌ای از تولید گوشت قرمز و سفید کشور را به خود اختصاص دهند. جدول ۲-۶ بخشی از فعالیتهای دامپروری و تولیدات آن را در سال ۱۳۸۶ نشان می‌دهد.

جدول ۶-۲- تعداد دام‌های طیور و آبزیان و میزان تولید آن‌ها - ۱۳۸۶

ردیف	نام واحد	تعداد (رأس)	میزان تولید
۱	گاوداری صنعتی	۵۲۹۰۸ واحد	۸۰۰ هزار تن شیر
۲	مرغداری صنعتی	۱۱۹۶ واحد	۱۳۲۱۶ هزار قطعه
۳	پرورش آبزیان	۲۰۴ واحد	۱۳۱۰ تن ماهی
۴	زنبور عسل	۱۶۴۴۳۰ کندو	۱۴۸۳۶۲۳ کیلو عسل

انرژی

کشور ایران در حال حاضر با در اختیار داشتن مقادیر قابل توجهی از ذخایر گاز جهان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. استان فارس مخازن مهم نفت و گاز شامل مخازن آغار دالان، خشت و کمارج، سعادت‌آباد و مخزن نفتی سروستان را داراست. تقریباً ۷۰ درصد از خطوط انتقال گاز طبیعی به مراکز مصرف از استان فارس عبور می‌کند.

شکل ۶-۲۲

شکل ۶-۲۱

شرکت بهره‌برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی که ستاد آن در شهر شیراز مستقر است ۵۵ درصد از گاز کشور را تولید می‌کند.

بیشتر بدانیم

از شرکت‌های مهم در استان فارس، شرکت ملی صنایع پتروشیمی مرو دشت است که از بخش‌های اصلی صنعت نفت و از جمله صنایع مهم و مادر کشور است. این صنعت به عنوان یکی از گزینه‌های مهم صادرات غیر نفتی در کشور محسوب می‌شود و نخستین واحد صنعت پتروشیمی ایران است که در سال ۱۳۳۸ پایه‌ریزی شده است. هدف اصلی از احداث این مجتمع تأمین نیازهای کشور به کود شیمیایی از ته بوده است. در سال‌های اخیر نصب واحدهای کلر آلکالی و متانول در پتروشیمی مرو دشت به عنوان اولین تجربه موفق در صنایع پتروشیمی ایران محسوب می‌شود. شرکت گاز استان فارس نیز یکی از قدیمی‌ترین شرکت‌های کشور است که در سال ۱۳۴۲ فعالیت خود را آغاز کرده و وظیفه گازرسانی به واحدهای خانگی، تجاری، صنعتی، نیروگاه‌ها را در استان فارس برعهده دارد. در حال حاضر ۸۳ درصد از شهرهای استان فارس با جمعیتی بالغ بر ۵۸۰ هزار خانواده از گاز طبیعی استفاده می‌کنند و ۸/۳ درصد از گاز مصرفی کشور در استان فارس مصرف می‌شود. شیراز اولین شهر بزرگ ایران است که مردم آن از گاز لوله‌کشی شده بهره‌مند شدند.

حمل و نقل

از حمل و نقل به عنوان امور زیربنایی هر کشوری یاد شده است.

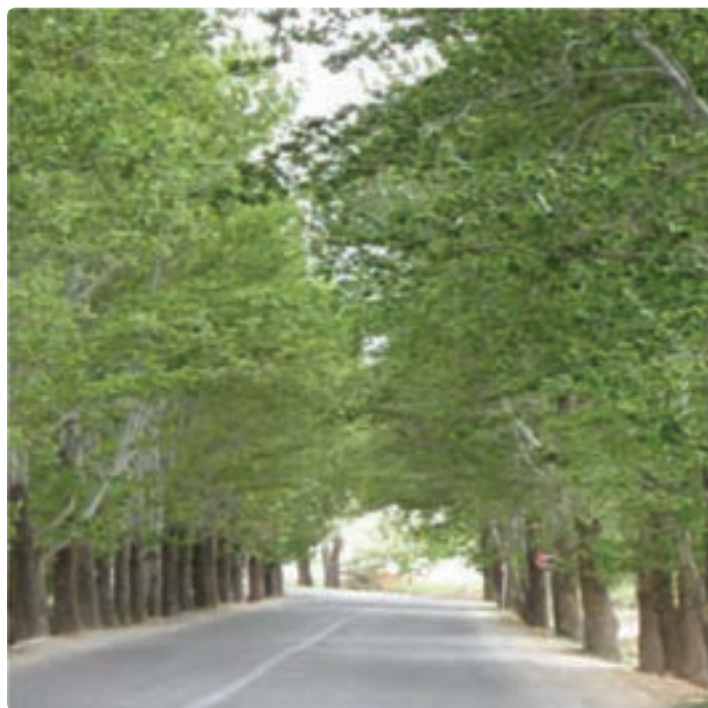

شکل ۶-۲۴

شکل ۶-۲۳

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

شکل ۲۵-۶

براساس آمارهای موجود طول شبکه راه‌های اصلی استان که در سال ۱۳۵۷ برابر ۱۲۲۱ کیلومتر بوده در سال ۱۳۸۶ به حدود ۲۲۲۹ کیلومتر افزایش یافته که ۵۶۹ کیلومتر آن بزرگراه است. تعداد فرودگاه‌های استان نیز که پیش از انقلاب اسلامی تنها به فرودگاه شیراز محدود می‌شد، امروز به شش فرودگاه فعال افزایش یافته است (آیا اسامی این فرودگاه‌ها را می‌دانید؟).

شکل ۲۷-۶- ساختمان فرودگاه لار

شکل ۲۶-۶- فرودگاه شیراز

راه آهن

اگر بخواهیم پرافتخارترین طرح عمرانی استان فارس را در سال‌های اخیر نام ببریم، بی شک راه‌اندازی قطار شیراز - اصفهان است که کلیه مراحل مطالعه - برنامه‌ریزی و اجرای آن در زمان جمهوری اسلامی انجام شده است.

شکل ۲۸-۶- ایستگاه راه آهن اقلید

راه آهن شیراز - اصفهان به طول ۵۰۶ کیلومتر است که مطالعات مسیر احداث آن، از دهه ۱۳۷۰ انجام و کلیه عملیات اجرایی آن از سال ۱۳۸۱ شروع و در سال ۱۳۸۷ با حرکت اولین قطار مسافربری از اقلید به مشهد افتتاح شد. این مسیر دارای ۱۶۴۵ پل بزرگ و کوچک و ۲۱ تونل است. از جمله پل ایزدخواست از شاهکارهای مهندسی کشور محسوب می‌شود.

پرسش

— به نظر شما احداث راه آهن چه تأثیری بر صنعت گردشگری فارس دارد؟

صنایع استان

براساس آمار و اطلاعات موجود تعداد کارگاه‌های بزرگ با نه نفر کارکن و بیشتر، از ۱۸۴ واحد در سال ۱۳۵۷ به ۵۱۲ کارگاه در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. ۶۷ درصد درآمدهای صنایع استان فارس عمدتاً مربوط به صنایع غذایی - شیمیایی - الکترونیک و کانی غیرفلزی بوده است.

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

شکل ۳۰- صنایع الکترونیک

شکل ۲۹- صنایع غذایی بیضا

شکل ۳۲- پتروشیمی فارس

شکل ۳۱- کانی غیرفلزی

شکل ۳۴- صنایع غذایی بیضا

شکل ۳۳- سیکل ترکیبی

پرسش

– آیا می‌دانید معادن عمده خاک نسوز و سنگ‌های تزئینی در کدام شهرستان قرار گرفته است؟

بیشتر بدانیم

فرهنگ و نشر: یکی از شاخص‌های رشد فرهنگی توسعه و بهره‌برداری و تجهیز مؤسسات فرهنگی و کتابخانه عمومی و افزایش نشریات مطبوعات محلی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در طول سه دهه پس از پیروزی انقلاب اسلامی رشد قابل توجهی داشته و حاکی از افزایش سطح سواد در سطح استان فارس است. این استان از نظر چاپ نشریه‌های محلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و بعد از استان تهران، مقام دوم را دارد که نشان‌دهنده تنوع سلیقه و علاقه مردم به مطالعه نشریات تخصصی و علمی و کسب اطلاع از آخرین دستاوردهای علمی و اطلاعات ایران و جهان است.

جدول ۳-۶- شاخص‌های فرهنگ و نشر

ردیف	عنوان شاخص	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۷
۱	تعداد کتابخانه عمومی شهری	۳۱ باب	۱۲۱
۲	تعداد کتابخانه عمومی روستایی	۳ باب	۲۷
۳	تعداد کتابخانه روستایی	۰	۱۵۰
۴	عناوین کتاب‌های منتشر شده	۹۰	۵۱۲
۵	تعداد کل ناشران استان	–	۱۲۰
۶	مؤسسات فرهنگی – هنری – قرآنی	–	۹۰
۷	تعداد عناوین نشریات	۱	۸۶
۸	تعداد چاپخانه‌ها	۲۸	۱۲۰
۹	تعداد نمایشگاه قرآنی	–	۴۴۵
۱۰	تعداد مراکز عرضه محصولات فرهنگی و هنری	–	۲۱۰

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

شکل ۳۶-۶ دانشگاه شیراز

شکل ۳۵-۶ دانشگاه آزاد شیراز

علمی و آموزشی: یکی از ابعاد توسعه همه‌جانبه استان علاوه بر گسترش سوادآموزی، رشد فعالیت علمی و آموزشی در دانشگاه‌ها و توسعه مراکز آموزشی در مقاطع گوناگون تحصیلی در استان فارس بوده است. میزان باسوادی در استان فارس از ۴۹/۵ درصد سال ۱۳۵۵ به ۸۷ درصد در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته که بیانگر تحول قابل ملاحظه‌ای در سوادآموزی است.

از نظر مراکز آموزش عالی نیز تعداد دانشجویان استان در سال ۱۳۵۷ تنها ۶۴۷۰ نفر بوده است که این تعداد در سال ۸۷-۱۳۸۶ به ۱۷۴,۰۰۰ دانشجوی دانشگاه دولتی و آزاد اسلامی افزایش یافته است. تأسیس دانشگاه صنعتی شیراز و تبدیل آن به دو بخش دانشگاه شیراز و دانشگاه علوم پزشکی، تأسیس دانشگاه دولتی در فسا، جهرم و ... تأسیس ۱۳ آموزشکده فنی در نقاط مختلف استان، تأسیس دانشگاه مجازی شیراز و تأسیس دوره دکتری در رشته‌های مختلف در دانشگاه شیراز، بخشی از اهداف علمی استان بوده است.

شکل ۳۷-۶ اداره کل آموزش و پرورش استان فارس

تعداد دانش‌آموزان استان فارس اگرچه به دنبال افزایش جمعیت کشور در کلیه مقاطع افزایش داشته است؛ اما با عملکرد خوب دستگاه‌های اجرایی استان از جمله سازمان آموزش و پرورش فارس تراکم دانش‌آموزان مدرسه در مقطع ابتدایی و راهنمایی و متوسطه به $21/9$ نفر در سال $87 - 1386$ رسیده است، در حالی که این رقم در سال $58 - 1357$ ، $37/5$ نفر بوده است.

بهداشت و درمان: یکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی گسترش شبکه‌های بهداشت و درمانی و افزایش تخت بیمارستانی در سطح استان است. تعداد مراکز بهداشتی و درمانی شهری استان از 54 مرکز در سال 1357 به 281 مرکز افزایش یافته و به عبارت دیگر در طول این دوره $5/2$ برابر شده است.

شهر شیراز یکی از قطب‌های پزشکی کشور است. این شهر با دارا بودن امکانات گسترده پزشکی و بیمارستان‌های مجهز، نیروی انسانی متخصص و توانمند امروز نه تنها به ارائه خدمات گوناگون پزشکی از جمله پیوند اعضا به کل کشور می‌پردازد؛ بلکه آوازه مهارت متخصصان و تجهیزات بیمارستانی این استان در خارج از کشور به ویژه کشورهای حاشیه خلیج فارس پیچیده است.

علاوه بر آن، وجود مراکز درمانی مجهز در اکثر شهرهای استان به ویژه شهرهای جنوبی استان فارس موقعیت منحصر به فردی به این استان داده است.

شکل ۳۹-۶

شکل ۳۸-۶

درس پانزدهم چشم انداز آینده استان

شما حالا از اول شروع کنید و قصدتان بر این باشد که خودتان مستقل در همه چیز باشید، در فرهنگ مستقل باشید. در صنعت مستقل باشید. در زراعت مستقل باشید. وقتی که بنا را بر این معنا گذاشتید و با این عزم وارد میدان شوید می‌توانید که کشور خودتان را نجات دهید و کشور خودتان را مستقل و بیمه کنید.

«حضرت امام خمینی صحیفه نور، جلد ۱۰، ص ۲۷۸»

چشم انداز ایران، کشوری توسعه یافته با جایگاه برتر اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه و با هویت اسلامی و انقلابی که الهام بخش در جهان اسلام بوده و در روابط بین الملل، تعاملی سازنده و مؤثر خواهد داشت. در آذر ماه ۱۳۸۲ سیاست کلی برنامه بیست سال آینده کشور تحت عنوان «چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی» از سوی مقام معظم رهبری به رئیس جمهور وقت ابلاغ شد.

ترسیم جایگاه ایران برای اقتصاد ملی، در سال ۱۴۰۴ در قالب توسعه امور اقتصادی - امور فرهنگی - امور علمی و فناوری - امور اجتماعی - امور سیاسی و دفاعی و امنیتی دیده شده است. استان فارس در این زمینه بایستی بالاترین رتبه ها را به خود اختصاص دهد.

تحقق این امر، نیاز به آگاهی و عزم شما جوانان این مرز و بوم دارد که با شناخت محیط خود و آگاهی از توان بالقوه و بالفعل استان ضمن رشد و بالندگی برای دستیابی به جامعه‌ای مستقل توسعه یافته و متکی بر ارزش‌های اسلامی قدم بردارید.

با توجه به قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه در استان هدف و برنامه‌های بلند مدت استان به شرح زیر است:

امور اقتصادی

پس از پیروزی انقلاب، استقلال اقتصادی از اصول انکارناپذیر دیدگاه‌های حضرت امام خمینی (ره) بود که همواره بر فراگیری و ابتکار در عرصه تولید صنعت تأکید می‌فرمودند. عمده‌ترین موارد چشم انداز در بخش اقتصادی عبارت است از:

الف) بخش کشاورزی

- ۱- اجرای طرح‌های حفظ منابع آب و خاک در سطح استان با استفاده از روش‌های آب خوانداری و احداث سدهای خاکی و...
- ۲- استفاده از شیوه‌های نوین بهره‌برداری کشاورزی
- ۳- توسعه صنایع تبدیلی
- ۴- اولویت به اجرای طرح‌های زهکشی و تکمیل شبکه‌های آبیاری.

بسیاری از طرح‌های استانی از جمله احداث و بهره‌برداری از سدها و طرح‌های حفاظت خاک با موفقیت در حال انجام است. طرح‌های کشاورزی در استان فارس پیشرفت قابل قبولی در جهت اهداف برنامه چشم انداز دارد.

شکل ۴۱-۶- پل ایزدخواست

شکل ۴۰-۶- باغداری

بیشتر بدانیم

ب) بخش صنعت و معدن

۱- گسترش صنایع برق و الکترونیک - فناوری اطلاعات و ارتباطات و بسترسازی صنایع نوین

۲- بسترسازی ایجاد صنایع گاز - پتروشیمی - شیمیایی و معدنی

۳- استخراج بهینه از معادن استان فارس

۴- توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی.

در بخش انرژی کارهای بزرگی در استان فارس شروع شده که علاوه بر گسترش واحدهای تولیدی مجتمع پتروشیمی شیراز پالایشگاه گاز پارسیان که از آن به عنوان نقطه اتکا از کشور یاد می‌شود، کشف منابع جدید نیز در زمینه نفت در مناطق مختلف استان صورت گرفته است و امید می‌رود در زمینه صنعت نفت استان فارس قدم‌های بزرگی در آینده برداشته شود.

شکل ۴۳-۶- راه‌های بین شهری

شکل ۴۲-۶- ایستگاه راه‌آهن

ج) بخش حمل و نقل: بهره‌برداری از راه‌آهن شیراز - اصفهان - با ظرفیت سالانه ۴ میلیون مسافر و همچنین ۷ میلیون تن بار می‌تواند در کلیه زمینه‌ها باعث پیشرفت و رونق اقتصادی استان شود. با ادامه راه آهن شیراز - بوشهر عسلویه که عملیات اجرایی آن شروع شده، در آینده نه تنها دریای خزر و خلیج فارس از طریق این خط راه آهن به هم متصل می‌شود؛ بلکه قطب اقتصادی پارس جنوبی (عسلویه) به مرکز کشور اتصال ریلی خواهد یافت. افتتاح راه آهن شیراز در انتقال محصولات صنایع پتروشیمی نقش مهمی خواهد داشت.

امور فرهنگی: تکمیل و اجرای طرح‌های فرهنگی در استان از اولویت اجرایی سند چشم‌انداز فارس خواهد بود. تحقق اندیشه‌های متعالی برای آینده در چارچوب برنامه‌های طولانی مدت پیش‌بینی شده است. بخشی از اهداف این برنامه عبارت است از:

- ۱- اعتلای معرفت دینی - ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان
- ۲- زنده نگه داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره)
- ۳- تقویت قانون‌گرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، پرهیز از اسراف، تصویب ده‌ها طرح فرهنگی در استان از جمله تخصیص ۱۳۵ میلیارد تومان تسهیلات ارزی برای بازسازی بافت‌های فرسوده تاریخی شهر، تکمیل پروژه‌های فرهنگی برای طرح احیای آرامگاه حافظ با یک میلیارد تومان اعتبار، انتخاب شیراز به عنوان شهرستان نمونه گردشگری و پایتخت فرهنگی کشور و تصویب ایجاد ۶۰ منطقه نمونه گردشگری در فارس در راستای برنامه‌های پیش‌بینی شده در فارس است.

امور علمی و فناوری

- گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق ارتقای سطح علمی و مهارتی
- تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور
- تقویت جایگاه و منزلت علوم جدید و جذب افراد مستعد
- افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی
- توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری
- راه‌اندازی ۲۰ واحد دانشگاه پیام نور در تمام نقاط مختلف استان فارس و ایجاد منطقه ویژه دانشگاهی با توجه به استعدادهای فارس.

شکل ۴۴-۶

شکل ۴۵-۶

امور اجتماعی

در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور به تقویت هویت ملی جوانان از طریق فراهم کردن محیط رشد فکری تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان و اهتمام به توسعه ورزش بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی-اسلامی اشاره شده است.

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

برای آغاز اجرای این مصوبات تاکنون اقداماتی شروع شده است که از آن جمله می‌توان به تکمیل مجموعه ورزشی ۵۰ هزار نفری شیراز و احداث ۶۰ سالن ورزشی در نقاط مختلف استان اختصاص ۳ هزار و ۶۸۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات ارزان قیمت برای اشتغال‌سازی اشاره کرد.

امور سیاسی - دفاعی و امنیتی

سرفصل‌های چشم‌انداز ۲۰ سال در این زمینه عبارت‌اند از:

- تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی
- اعتلای شأن، موقعیت و اقتدار جمهوری اسلامی در منطقه
- حمایت از آزادی‌های مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت
- حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی.

تقدیر و تشکر

از کلیه سازمان‌ها، ادارات و نهادها که با اعضای گروه تألیف کتاب استان شناسی فارس همکاری داشته‌اند سپاسگزاری می‌شود. همچنین از آقای پیمان ضیائی‌بان به خاطر اهدای عکس به گروه تألیف تقدیر و تشکر می‌شود.

